

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Op ravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kje je reakcija?

II.

V prvem članku smo dokazali, kje poganja najlepši cvet reakcije in sicer iz gole boječnosti do slovanskega soseda na severu; denes povemo naravnost, da si Nemčije brez reakcije ali v pravem smislu svobodne niti misliti ne moremo, ker takove še nikdar videli nijsmo. Poslednje trdimo uže iz tega vzroka, ker si upajo takovi ljudje, ki niti ne vedo, kaj je svoboda, ki stokajo kakor otroci v plenica pod železno pestjo, kričati na Avstrijo, ki se trudi pravična biti vsem narodom, da vlada v njej reakcija, da se tepta svoboda v Prusijo zaljubljenih psevd Nemcev.

Prokletstvo vsem, ki kaj uče, česar sami ne spoštujejo! pravi Rousseau in to velja oziroma narodne svobode v prvej vrsti visoko omikanim Nemcem.

Narod, ki nema niti jedne solidne narodne stranke, katerega zastopniki plešejo in kimajo okolo na živcih bolnega Bismarka, kakor Izraelci okolo zlatega teleta, čegar narodni zbor je prava komedija, čegar najmanjše svobodne želje se straše z odstopom nemškega stvarnika navidezne narodne jednosti, čegar zaslužni možje se preganjo in zapirajo, ker se upajo nasprotovati zastopniku vlade, čegar škofje žive v prognanstvu in ječah, čegar velik del (pruski Slovani) niti svojega jezika v šoli govoriti ne smejo, čegar drugoverci „judje“ se očitno zasmejujejo in zatirajo; posled narod, ki živi uže leta in leta v obsednem stanu, — tak narod nema pravice, da bi kričal o reakciji v mnogojezičnej Avstriji!

In ker je Nemčija na vrhunci svobode, kakor si domišlja, kako je to, da ima v sebi gnezdo socijalnega demokratizma, katerega ne

poskuša zatreti s podeljenjem blagonosnih postav, temuč s pestjo in mečem, z odpravljenjem asilstva v sosednjih državah?

In vendar dokazuje zgodovina vseh časov, da ima vsako ljudstvo v sebi pravni čut in kdor žali poslednji, moči domovino s krvjo lastnih sinov, ki si hočejo ustvariti sami vero in postave, ker jim jih ne da država.

In če pogledamo v novejšo zgodovino, kaj je zakrivilo največji svetovni potres, prvo francosko revolucijo, kot zahtevanje človeških pravic? — Reakcija bi se morala zvati po možganih nemških vsaka vladna sistema, ki poslušá posamezne narode v državi ter skuša biti vsem enako pravična,

Hvala Bogu, naša premila Avstrija ne pozna več in ne bode poznala reakcije, kajti lastna izkušnja in britka dovolj jo uči, kaj je država in narod in da se mora vladanje ravnati po ljudskih težnjah, a ne narod po vladi.

Poslednje ve tudi predobro Nemčija, in ravno ker jej je znano to, ker je prepričana, da se daní tudi na severu, da se budi mogočni ruski narod, kateremu solnce nikdar ne zaide, trudi se z zatajevanjem človeštva pravic in ščuvanjem naroda na narod, da bi toliko ložje počivala in se šopirila na lavoriki vojne slave in moči, katera jo je kakor slabotnega starca popolno upijanila in preslepila, da pòje sredi lastne največje reakcije himne zlatej svobodi, obdanej z orožjem lastnih sinov, katere ima na motozu kakor marijonete vsemogočni knez Bismarck. L—s.

Uže prijemajo!

(Dalje.)

— Nij sicer velika svota, ki jo je dunajski „schulverein“ izročil gospodu Deschmannu za osnovanje nemških učnih kursov po

slovenskej Kranjskej, nego prav majhna je in s to sramotno majhno svoto slovenske Kranjske gospod Deschmann ne bode postavil popolnem na glavo. Vendar je ta svota dosti velika, da bode zmešala uže itak puhle glave nekaterim polovičarskim učiteljem na Kranjskem. Saj je prodal Juda Iskarijot svojega mojstra in učenika za trideset srebrnikov, zakaj bi učitelj ne izdal svojega slovenskega roda tudi za toliko ali morebiti še menj? Saj se je delalo pri nas jedino na to, da se je učiteljstvo po slovanskem svetu bolj kot mogoče demoralizovalo, ker se je dajala prednost onim učiteljem, ki so surovo ščevali zoper Slovanstvo, zasramovali svoj rod in tujstvu, nemštvu, širje odpirali vrata mej Slovane. Mi Slovenci imamo v tem oziru tako žalostna izkustva, kakor malokateri narod v dobri Avstriji. Pri nas se je demoralizovanje učiteljev pričelo uže prav v koreniki, na učiteljskem izobraževališči, kjer se je učilo, da imajo učitelji, zapustivši preparandijo, delati zmirom za nemštvo. Kogar se je prijel ta nauk — in žalibog, zasadi je mej kranjskim, osobito mlajšim učiteljstvom pregloboke korenike — ta je vrgel vso sramoto proč in postal očiten nasprotnik narodov, — ker to mu je neslo! Kdor se pa od tega nauka nij dal preslepiti, onega je omamil strah pred Pirkerji, Linharti in kar je še enakih gospodov, in se svojo mlačnostjo škodoval je narodnim težnjam več, nego njegov odkrito nemškovalen tovariš. Značajnosti, trde neuklonljive značajnosti pri takih možeh tedaj nij iskati, to vé dobro gospod Deschmann, in na tej strani opazuje on Ahilovo peto slovenskega naroda. Po direktnem potu ne more se pogermiti onih ljudskih šol, kjer se podučuje večinom še slovenski. Gospod Deschmann je sicer jako važna

Listek.

Radeče.

(Nekoliko zgodovinskih črtic o tem dolenskem trgu.)

Radeški trg na Dolenskem ob Savi na sproti Zidanega mosta, ima precej zanimivo zgodovino. Nij sicer tako obširna in tako veličavna, kakor je zgodovina posameznih dežel ali glavnih in družih večjih mest, ali ima ipak marsikatero spomina vredno zgodovinsko jederce.

Iz rimljanske dobe se ne more o tukajšnjih krajih ničesa povedati, niti starodavni Kelti nijso imeli tukaj večjega bivališča, niti Rimljani ne posebne naselbine, kakor n. pr. v starej Emoni (na mestu sedanje Ljubljane) ali v starej Vrhniku (rimskem Navportu). Ali ker so Rimljani vzdrževali po Savi velik kupčijsk promet iz Panonije (vzhodnje pokrajine od Ljub-

ljane) v Italijo, imeli so na večjih krajih ob Savi svoje ladjestaje. Taka ladjestaja je bila tudi v Radečah ali v okolici (Werdegg). To spričunjejo razni rimski denarji ki so se našli tu v okolici.*

Doba preseljevanja narodov, potem naseljevanje Slovencev v njih sedanje sedeže, tlačenje naših pradedov od strani Obrov, Frankov in Magjarov — vso to nij moglo pospeševati ustanovitve mest ali trgov. Sicer so si pa v teh viharjih časih — v srednjem veku namreč — zidali mogočni gospodje najprvo svoje gradove, večinoma na strmih hribovih in

*) Rimski denarji so se našli tudi v podrtinah zidovja, na katerem se je opiral most, ki je bil pri Zidanem mostu čez Savo napeljan. Ta most je bil postavil babenberški vojvoda Leopold VI., a podrl so ga bili celjski grofje v bojih, ki so jih imeli v letih 1440—1444 z vojvodo Friderikom V. (Sedanja „zidana mostova“ sta pa — kakor znano — napeljana oba čez Savinjo.)

bregovih. Tudi nad sedanjim trgom postavil je mogočen plemenitnik trden grad, kateri uže več let v razvalinah leži. Še le v podnožji grada se je tu, kakor drugod, začelo več ljudi naseljevati in tako je nastal po malem trgu, lastnina plemenitnika.

Radeški trg se prvokrat leta 1206 omenja. Ne daleč od Radeč je enaka razvalina imenitnega gradu, namreč Svibenjski grad. Ta je bil lastnina plemenitašev Ostrovhrarjev (Schärferberg), ki so bili baje poleg Turjakov (Auerspergov) najstarejši kranjski plemenitaši.

V zgodovini naše ožje domovine kranjske dežele beremo večkrat o pesameznih možeh te starodavne kranjske rodovine. V dobi češkega kralja Otokarja beremo o nekem Viljemu Schärferbergu, kateri je bil v bojih z Otokarjem in ogerskim kraljem Štefanom k poslednjemu pristopil.

Tudi Viljem in Henrik Svibenjski sta se

osoba, vendar njegov upliv ne sega tako daleč, da bi razne občine temu uplivu uklonivši se ponemčevale svoje šole. Deželni šolski svet stori sicer v tem oziru kar le mogoče, a gospodu Deschmannu je še vse premalo, poger-manjenje slovenskih ljudskih šol vrši se mu še prepočasi. Pogoji za razvijanje njegovih namer so dani in izvršenje njegovih naklepov stalo ne bode niti ogromnih novcev. Gospod Deschmann apelira na kruhoborstvo, kruhoborstvo pa se je na Kranjskem mej učiteljstvom tako zasadilo, da njegov apel ne bode zastoj. Sireni jednako pôle gospod Deschmann in vabi k sebi ono učiteljstvo, ki je v zadnjih letih v „Krainischer Lehrervereinu“ in v različnih „zweigvereinih“ blatilo slovenščino in slovenski narod.

Od čistega veselja, katero navdaje srce človeku, ako stori dobro delo, mane si gospod Deschmann roke. Meni, da je blizu svojemu cilju. A pustimo za en časek gospoda Deschmannu in njegova sredstva in obrnimo se nekam drugam, kjer je tudi dunajski „schulverein“ vzbudil brezmejno navdušenje.

Finančni svétnik g. Dimitz ima nekega uradnika, ki sliši na slovensko ime. Ta gospod je razposlal po Ljubljani neko pismo in v svojej uradniškej skromnosti pripisal je celo slovenskim narodnjakom. Dovolite mi, da to pisanje prevedem iz nemščine v slovenščino. Glasi se:

„P. n.

Velik dobiček, ki je po delovanji „nemškega šolskega društva“ uže po njega kratkem obstanku vzrastel za našo dobro nemško stvar, daje mi pogum, da vaše blagorodnosti pošljem njegova pravila, vabeč vas, da blagoizvolite podjetje tega društva s svojim pristopom podpirati, ako vaša blagorodnost uže drugje nij morebiti pristopila k temu društvu. To nij dar, za kateri bi se smelo žeti zahvale — ne, to je žrtva dolžnosti, katero se zahteva od vseh domoljubov — bodi si Nemcev, bodi Slovanov (glej pričetek, pis.) — katerim je pri srci blagost naše skupne domovine Avstrije, in katera se ima položiti na altar nemške nravnosti in nemškega mišljenja, ki je v nevarnosti.“ (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. aprila.

O naučnem ministru baronu **Conradu** piše praška „Politik“: „Ne moremo si mi-

udeležila posvetovanja v samostanu pri Gradci, ko so se za Rudolfa Habsburškega proti Otokarju na boj pripravljali. Zadnji grof te rodovine — Viljem Ostrovrhar — je končal svoje življenje v boji, ko sta se vojvoda Koroški in Goriški, Albrecht in Majnhard z grofom Ulrihom Hennburškim vojskovala (leta 1293.)

Kako je ta zadnji Ostrovrhar svoje življenje končal, o tem beremo v Dimitzevej zgodovini sledeče: „Iz prijateljstva je Viljem potegnil z grofom Ulrihom. Ko je bi ta uže zelo v stiski, pošlje svojega vazala Eberharda k Viljemu Ostrovrharju pomoči iskat. Ta pride s precejšnjo trumo vojščakov. Sprijeli so se — to je bilo na Koroškem pri Grebinjah in pod Wallersbergom — ali boj je bil nesrečen za Ostrovrharja — smrtno ranjen obleži na bojišči. Umirajoč podari svoj prstan prijatelju Auffeinstinerju, ki se je bojeval na nasprotni strani rekoč: Ta prstan bode ti donesel

sliti, da bi bil baron Conrad svoj od prijatelja in sovražnika obsojeni govor v gospodskej zbornici (o priliki debate o Lienbacherjevem šolskem predlogu) govoril sporazumljen s svojimi ministerskimi tovariši. Vlada vé, kakšne volje so ustavoverni članje gospodske zbornice in ona gotovo nij namerjala ljubav jim storiti s tem, da bi bila opustila Lienbacherjev predlog; gotovo je tudi nij iznenadilo, ko je po glasovanji o tem predlogu in predno se je glasovalo o predlogi glede 50 milijonnega posojila za pokritje letošnjega državnega primanjkljaja večina ustavovernih „païrov“ zapustila dvorano in tako nedvomno izrazila ministerstvu nezaupnico. Neopravičeno tedaj nij ako se misli, da je baron Conrad delal sam na svojo pest in s svojim vedenjem premotil vladi prijazno srednjo stransko o tem, kako misli vlada. Zdanji gospod naučni minister je pa tudi sploh odkar je minister dal mnogo dokazov, da se ne briga mnogo za ono točko najvišjega prestolnega govora, ki govori o spravi avstrijskih narodov in da se v tem oziru ne strinja s prizadevanjem svojih ministerskih tovarišev, da bi se cesarjeve besede preje kot mogoče uresničile. Njegova ekselencja gospod naučni minister s takim postopanjem bistveno obtežuje svojo opozicijo celega kabineta. Vlado čaka po velikej noči naloga, da brani budget pred državnim zborom. Dvomljivo je tedaj vsaj, je-li bode g. Conrad pl. Eybesfeld mogel umiriti duhove avtonomistične stranke. O teh in enakih malenkostih bode vlada zdaj v praznikih čas imela premišljevatí.“

Vnanje države.

Ruski car je k papežu Leonu XIII. poslal dozdanjega poslanika na Dunaji Oubrila, da mu naznani nastop carjev na vladarski prestol. Drug poslanik je z isto nalogo poslan k italijanskemu kralju.

Nekateri izmej na smrt obsojenih napastnikov bodo baje pomiloščeni.

Grška je sprejela ono mejo, katero so jej evropske vlasti določile na mesto one, ki je bila zaznamovana v berlinskem dogovoru. V svojem odgovoru na identično noto pravi grška vlada: Grecija, sprejemša odlok berlinske konference, smatrala je in ga še smatra kot tacega, ki je bil pravičen Grkom, Turkom in Evropi. Grška, želeča si mir, hitela bode odstopljeno si ozemlje zasesti, a svojej osodi ne more prepustiti onih Helenov, katerih ne obsega nova meja in v tem oziru se ona sklicuje na pravičnost vlastij. — A kdo more celo zdaj trditi, da je grško-turško vprašanje rešeno? Grška sprejemlje novo ozemlje s tem pogojem, da so evropske vlasti tudi porok, da je bode Tarčija tudi odstopiti hotela.

Tunisko francosko vprašanje postaje resneje; v tuniskej mošejji se je izpostavila „sveta knjiga“, kar pomenja vojsko zoper tujce in neverce.

Francoski zbornici sta se odložili do 12. maja. Zasedanje obeh zbornic je trajalo od 18. januarja do 13. t. m.

bogastva, dokler ga boš zvesto hranil. S tem prstanom je v zvezi stara pravljica, katero časopisec Otokar Horneški tako le pripoveduje: „Ko se je Viljem nekega dne s svojega grada na sprehod po bližnjem pustinji podal, zapazi nekaj rudečega, ki se pomika z gore in se sveti, kakor solnce. To je bil kralj pritlikovec, ki je jezdil pod rudečim baldahinom (nebesom) na prijaznem konjiči z zlato krono na glavi in krasnim oblačilom. Vse se je blesketalo v zlato in dragem kamenji. Pritlikovec je pozdravil viteza, imenoval ga po imenu ter ga hvalil kakor junaka, čegar hrabrost je daleč na okrog znana. Prosil ga je na to, naj mu pomaga v boji z drugim kraljem pritlikovcev. Obljubil mu je pas, ki ga bo pred vsako nevarnostjo varoval; zagotovil ga je, da tudi na Kristusa veruje, da torej nij nevarnosti za njegovo dušo. Vitez mu naposled obljubi, da ga bo čez pet tednov na tem mestu v vojnej opravi pričakoval. Na to mu

V **Rimu** traje še zmirom ministerska kriza; ne morejo sestaviti novega ministerstva. Kralj želi, da bi vsi vodje levece vstopili v novo ministerstvo, a Cairoli na noben način nehče za tovariša Crispija.

Depretis je kralju naznanil, da je teško iz vodij levece sestaviti ministerstvo. Kralj se še nij na nobeno stran odločil.

Dopisi.

Z Notranjskega 15. aprila. [Izv. dopis.] Štiridesetdanski post je minil in na njegovo mesto stopil je zopet čas veselja, čas prepevanja vesele aleluje. In kdo bi se ne veselil tega tako veselega, tako pomenljivega in najlepšega dneva celega leta? Kako teško smo še kot otroci čakali velikega tedna in velike noči. Ali takrat mi nijsmo vedeli in znali pravega pomena tega svetega in čez vse prijetnega časa. — Ali sedaj, dragi čitatelj, kako nam je nekako milo-žalno okolo srca o tem času. — Spominamo se toliko živeje svojih srečnih mladostnih dnij, v času katerih mi nijsmo vedeli, kaj je slabo, kaj je hudo, kaj je skrb, temuč uživali največjo srečo mladostnega veselja.

Spominamo se svojih dragih: staršev, bratov, sester, prijateljev in znancev, kateri so pred časom še z nami se veselili — ali nemila smrt izločila jih je iz naše srede, in postavila visoko ograjo mej nje in nas. — Spominamo se vseh preteklih dogodkov, veseljih in žalostnih — vseh lepih obetanj in sanj lepše prihodnosti slovenske. — Spominamo se groznega vpitja naših in vsega, kar nosi častno slovansko ime zakletih sovražnikov, kateri so vzlasti v poslednjem dobi grozovito vpili in terjali: smrt Slovanstvu!

Tudi nam Slovincem se sedaj bolj kot kedaj poprej od vseh strani polena pod noge mečejo in hripavim glasom kličejo naši nasprotniki: iz šol in uradnij, sploh iz vsega javnega življenja vrže naj se slovenski jezik ven pod kap!

In ti mili moj svojemu cesarju in kralju vedno zvesti narod slovenski, plašno poslušaj trdo to sodbo ter se vprašaj: Kaj bo? — Nič hudega; ne boj se narod moj, zaupno obrni svoj pogled proti nebu ter vstrajno in pogumno suči uma svitle meče, in podrl boš svoje sovražnike na tla, ti pa ponosno stal na podrtinah njihovih krivic kot zmagovalec krivice ter vesel zapel veselo alelujo svojega narodnega vstajenja!

Iz Trsta 14. aprila. [Izv. dop.] Za blagoslovljenje zastave veteranskega društva, ki

prtljikovec dá prstan z besedami: „Ta prstan naj bode priča najinega dogovora. Varuj ga, kajti donašal ti bo srečo, bogatstvo in dajal srčnost; ali spolni oblubo, drugače ti gorjé.“ Od tega časa je bil vitez ves drugačen. Ukazal je pripraviti svojo vojno opravo in šel k spovedi. Njegova žena pa je bila vsled tega vznemirjena in je pripravila spovednika njegovega, da mu je skrivnost razodel. Potem ga je pa še znala odgovoriti, da Viljem nij držal prisege, katero je bil pritlikovcu dal. Zdaj pa nij imel več miru. Imel se je za nevrednega človeka, kateri besede ne drži in kateri mora prej ali slej za to kazni dobiti. Nekega dne se mu na istej pustinji, kakor prvokrat, pritlikovec prikaže. Očita mu nezvestobo, in mu pravi, da je s tem zaslužil jezo in kazni božjo, da bode nesrečen v ljubezni, prijateljstvu in vojski, in da bi bil uže izgubil ženo, otroke in premoženje, ako bi ga prstan ne bil čuval.

(Konec prihodnjic.)

se bode vršilo 24. t. m. v Rojanu, delajo se velikanske priprave. Enako se pripravljajo slovenski delovci za blagoslovljenje svoje zastave, ki se bode vršilo na binkoštno nedeljo.

Občni zbor delovskega društva zadnjo nedeljo je bil dobro obiskan. Potrdila so se predrugačena pravila, kakor tudi ona za ženski oddelek. Zborovanje je bilo burno; trgovec Pipan je hudo opozicijo delal. Trdil je, da je bil zadnji občni zbor neveljaven; iskal je dlake v jajci. Ali vladni komisar ga je podučil, da je bil zbor veljaven in da se stvari, katere so bile tedaj sklenene in skoraj soglasno odobrene, ne bodo več obravnavale. Ko so potem odšli razporniki, na čelu jim Pipan, nastalo je vse mirno in zborovanje se je dokončalo v najlepšem redu. Računi kažejo, da je društvo v teku jednega leta dobro napredovalo; nabralo si je 2000 gld. premoženja, 1700 gld. v denarji in 300 gld. v drugih stvarih. Društvo je imelo velikanske stroške, posebno minola dva meseca, ko je samo za podporo bolnikom čez 300 gld. izplačalo. Udje se vedno vpisujejo, zlasti ker so se prepričali o lažeh intrigantov. Ženski oddelek bode začel kmalu delovati, ker se jih je uže mnogo vpisalo. Delovsko podporno društvo je lahko ponosno in v narodnem oziru bode v Trstu veliko koristilo. Priporočamo ta zavod tudi premožnejim Slovencem in Slovanom sploh v Trstu in okolici, da ga podpirajo materijalno. Italijani darujejo in volijo v oporokah ogromne svote laškemu iredentovskemu „Operaio“, to je svojemu delovskemu društvu, da ima denes nad 70.000 gld. glavnice za penzije. Tukaj naj se izgledujejo naši premožni trgovci!

Poziv ljubljanskim gg. volilcem.

Da se določijo kandidatje za letošnje dopolnjujoče volitve v ljubljanski mestni odbor, vabimo čestite gg. volilce, naj se snidejo na pogovor v čitalnični dvorani in sicer:

Gg. volilci III. razreda na veliko nedeljo 17. t. m. ob 1/2 11. uri dopoludne.

Gg. volilci II. razreda na veliki ponedeljek 18. t. m. ob 1/2 11. uri dopoludne.

Gg. volilci I. razreda na vtorek po velikej noči 19. t. m. ob 7. uri zvečer.

Prosimo, da pridete točno in v obilnem številu!

V Ljubljani, 14. aprila 1881.

Národní centralni volilni odbor.

Domače stvari.

— (Na slavnost poroke cesarjeviča Rudolfa) namerava ljudska kuhinja 500 siromakov zastoj pogostiti, ter se v to svrhu darovi pobirajo ali v društvenem stanovanji ljudske kuhinje ali pa jih sprejemlje mestni blagajnik g. Hengthaler.

— (V močvirski odbor) je kranjski deželni odbor izvolil na mesto odstopivšega stavbenega svetovalca g. Franc Potočnika nadinžinirja gosp. Venclja Stedryja.

— („Laibacher Zeitung“) urednik lokalnega dela g. Leo Suppantšitsch ima duhovito navado, da domače stvari, ki se objavljajo po ljubljanskih slovenskih časopisih, pobira po ovinku preko Dunaja ali Gradca iz nemških novin ter jih da tiskati v nemški uradni tukajšnji list čez osem ali deset dni, ker vé, da se s hitrostjo bralcem ustreže.

Vrag vedi, kje je pa zdaj dobil tudi „Slovenskega Gospodarja“, da je tudi iz njega jedenkrat jedno notico posnel. Vendar ima mož očitno smolo, kajti notico, katero je on posnel iz „Slov. Gospodarja“ št. — smo ravno mi objavili uže dné 7. aprila pod naslovom: „Blag dobrotnik“, v kateri se pripoveduje o ranjcem g. Vidici, ki je v Velikovci umrl in precejšno svoto volil mestu Loki. — Tedaj: Geschwindigkeit ist keine Zauberei!

— (Odbor družbe kmetijske) je vzajemno s zastopnikoma c. kr. deželne vlade in deželnega odbora v seji 10. t. m. razpravljajal predloge, s katerimi družba kmetijska za različne potrebščine prosi slavno ministerstvo kmetijstva državne podpore za leto 1882. Kot zastopnik c. kr. deželne vlade je v sejo prišel vladni svétnik pl. Fladung, kot zastopnik deželnega odbora pa g. Dežman.

— (Profesor Einspieler) v Celovci preklicuje v „K. Volksst.“ vest dunajskih listov, da namerava on iti z deputacijo prosit cesarja, naj bi se usmilil zatiranih koroških Slovencev.

— (Politično društvo „Edinost“) za Primorsko ima na velikonočni ponedeljek ob 10. uri dopoludne svoj XXIV. občni zbor v dvorani „Rossetti“. Dnevni red: 1. Govor predsednika. 2. Tajnikovo sporočilo. 3. Blagajnikovo sporočilo. 4. Poročilo g. državnega poslanca Nabergoja o zemljiščnem davku in sklepih. 5. Posvetovanje o kandidatu za V. okraj. 6. Volitev odbora. Razdelila se bode mej občinstvo pri tej priliki spomenica na ministerstvo.

— (Zgodovina slovenskega slovstva,) spisal in založil prof. Julij pl. Kleinmayr v Kopru, dotiskuje se ravnokar v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovci. Knjiga bode obsegala sledeče oddelke: I. O jeziku in delitvi po narečjih; II. Razdelitev slovstvene zgodovine; III. Temelj slovanskej vedi; IV. O azbuki; V. Staroslovensčina; VI. Staroslovensko slovstvo; VII. Novoslovensko slovstvo od leta 1550—1881. Naroči se pri g. spisovatelji Juliji pl. Kleinmayru, c. kr. prof. v Kopru.

— (Ljudsko šolstvo na Goriškem.) Otrok dolžnih v šolo hoditi je bilo v šolskem letu 1879/80: v tolminskem okraji 5738, v šolo jih je hodilo 2949; v okraji okolice goriške: dolžnih v šolo hoditi 9807, v šolo hodilo 5909; v sežanskem okraji otrok za šolo 4120, hodilo v šolo 2654; v gradiščanskem okraji otrok 8460, v šolo hodilo 6371; v mestu Gorici število otrok dolžnih v šolo hoditi neznano, šolo obiskujočih je bilo 1827. Vseh otrok skup, ki so v šolo hodili, bilo je 19.710 (leta 1878/79 19.855). Po odstotkih je tedaj hodilo v šolo v mestu Gorici kakih 68%, na Tolminskem 51%, na Goriškem (okolici) 60%, na Krasu 64%, v gradiščanskem okraji 75%, vseh otrok, ki bi bili dolžni v šolo hoditi. Otrók v šolo hodečih je mej 6—12. letom starosti 54%—78%, 12 do 14 let starih pa le 30%—59%; najvišji odstotek prve vrste je v gradiščanskem okraji, najvišji % druge vrste v Gorici (mestu). — Učiteljev se spričevalom učiteljske sposobnosti je bilo 95 (največ v okrajih okoličnem in gradiščanskem); učiteljev se spričevalom zrelosti 28; učiteljev brez sposobnostnega spričevala — svetnih 10, duhovnih 71. — Učiteljic se spričevalom sposobnosti 49, se spričevalom zrelosti 21, brez spričevala 2. Katehetov 189. — Učiteljic za ženske rokotvore: preskušanih 6, nepreskušanih 33. — Knjižnic učenskih 128, največ v okolici goriške (49) in na Tolminskem (38). — Učni jezik je bil v 141 šolah

slovenski, v 52 šolah italijanski. — Poljedelstvo se je učilo v 50 šolah (10 na Tolminskem, 27 v okolici goriške, 13 v Sežani.) — Stroški za ljudsko šolstvo so znašali: v tolminskem okraji 22.640 gld., v goriško-okoličnem 39.492, v sežanskem 22.720, v gradiščanskem 58.489, v Gorici 15.820, skup 159.161 gld. (leta 1879 so znašali vsi stroški 151.451 gld.) Te stroške zalagajo okrajni zalogi. Ker so pa občine tú pa tam prostovoljno kaj plačale za zidanje novih šolskih poslopij in ker sta 2 šoli v Gorici državni, znižajo se skupni stroški vseh okrajev na (okroglih) 150.000 gld.

— („Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino,) prinesel je v št. 4 za mesec april naslednje gradivo: Vzpomladi (pesen); Mali godec (povest); O možičku in levu (basen); Kamenje za kosilo (povest); Veseli in žalostni dnevi drobne cvetlice (pripovedka); Starec; Mraz odhaja — vzpomlad prihaja (s podobo); Na domačem hólmei in na visokej gori (obraz iz prirode); Lončarstvo; Najlepše je domá (pesen); Kenguruj (s podobo); Mah; Drevesa; Drobtine; Prigovori; Kratkočasnice; Uganke in slovstvene novice. Razen tega obilega gradiva ima „Vrtec“ še muzikalno prilogo z dvema napevoma: 1. Zvonček, uglasbil Avg. Leban; 2. Šolski zvonec, uglasbil dr. B. Ipavec. — „Vrtec“ stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 15. aprila. Sekcijski načelnik baron Schwegel je dejan v pokoj, na njegovo mesto pa pride baron Maier Washington.

V Peterburgu so bili denes razen Jese Helfmann vsi napastniki usmrteni.

Listnica uredništva. G. G. P—u na S. pri V. Vaš odgovor prinesemo le tedaj, če ga zdatno okrajšate in popravite tako, da list ne zabrede v kako kazensko sitnost.

Br. 571.

(208—3)

Razpis natječaja.

Po odloki občinskoga zastupstva od danas razpisuje se ovim natječaj za mjesto liečnika mjestne občine Kastva (Kotar, Volosko u Istri).

Plaća je devet sto (900) forintih na godinu iz občinske kase u mjesečnih antecipatnih obrokih, zatim dvie sto (200) forintih paušala za kola, na tromjesečne postecipatne obroke, uz uvjek, da je liečnik dužan rabiti kola u prešnih slučajih i kad bi radi oddaljenosti potrebno bilo.

Obvezatna taksa za pohod bolestnikah iznaša 1 for. 40 nové.

Samo siromake, koje občina proglasi takovimi, dužan je občinski liečnik liečiti bezplatno. Sprave liekarničke ustupa občina bezplatno.

Ostali uvjeti mogu se uviditi na glavarstvu občine. Molitelji treba da su doktori svega liečničtva (u pomanjkanju takovih uzet će se obzir i na praktične liečnike), ter da su podpuno vješti hrvatskomu jeziku u govoru i pismu.

Izabranomu bit će dužnost, da za osam danah nastupi službu.

Natječaj traje do 25. aprila uklopno.

Kastav, 10. aprila 1881.

Glavarstvo občine.

Glavar:
Munić m. p.

Umetne (640—33)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celuloidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin

s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

A. ANDRETTO

v Ljubljani.

Naznanjam svojim p. n. kupcem in slavnemu občinstvu najljubše, da sem otvoril v hiši
sv. Petra cesta h. št. 35
veliko zalogo

prekajenega svinjskega mesa.

Pri meni se dobivajo tudi **mortadela, veronske in ogerske salame** in izvrstna **ogerska svinjska mast**, razen tega pravi **emendoljski, švicarski, parmezan in grojerski sir**. — Prodajalnica je otvorena od zjutraj do 9. ure zvečer in se razprodajejo navedene stvari, vse okusne in po nizki ceni, na **drobno in debelo**, da bode slav. občinstvo z njim prav zadovoljno.

Sê spoštovanjem
A. Andretto.
(212—2)

S c. kr. av.
privilegijem in kr.
pruskim minister-
skim potrdilom.

Dr. Borchardtovo aromatično (dišeče) milo (žajfa) z zelišč, za olepšanje in popravo kože in skušeno zoper vsakake nesnage na koži; v zapečatenih izvornih zavitkih po 42 kr.

Dr. Suin de Boutemard-ova dišeča pasta za zobe, najsplošnejši in najzanesljivejši pripomoček za ohranjenje in čiščenje zob in zobnega mesa; v celih in pol zavitkih po 70 ali 35 kr.

Dr. Hartung-ovo olje iz kitajske skorje za varovanje in olepšanje las; v zapečatenih in v steklu štopljanih sklenicah po 85 kr.

Dr. Beringuier-jev dišeči kronini duh, krasna voda za duhanje in umivanje, ki krepča in budi življenjski; v izvornih sklenicah po 1 gld. 25 kr. in 75 kr.

Prof. dr. Lindova rastlinska pomada v štanjskah, poviša svit in voljnost las in je pripravna posebno za to, da obdrži proge las na glavi; v izvornih kosovih po 50 kr.

Balzamično milo iz oljke se odlikuje po oživljajoči in ohranjujoči moči za voljnost in mehkost kože; v zavitkih po 35 kr.

Dr. Beringuier-jev rastlinski pripomoček za barvanje las, barva prav črno, rujavo in rumenkasto; s krtačami in lončki vred po 5 gld.

Dr. Hartung-ova zeljsena pomada za oživenje in zbujenje rasti las; v zapečatenih in v steklu štopljanih posodicah po 85 kr.

Dr. Beringuier-jevo olje iz zemljišnih korenin za okrepanje in ohranjenje las in brade; sklenica 1 gld.

Dr. Koch-ovi bomboni iz zeljsih, znan in skušen domači pripomoček za prehlad, hripavost, zabasnost, hripavo grlo itd.; v izvornih škatlicah po 70 in 35 kr.

Bratov Ledar-jevo balzamično milo iz olja zemeljskih orehov, prijeten pripomoček pri umivanju neže in občutljive kože, posebno damam in otrokom; po 25 kr., paket (4 kosovi) 80 kr.

Pravi ti po pripoznanj solidnosti in pripravnosti tudi v naših krajih uže priljubljeni pripomočki se dobivajo:

v **Ljubljani** pri **bratih Krisper** in pri **Edvard Mahru**; v **Zagrebu** pri lekarjih: **J. J. Cejbeku** in **Žg. Mitbachu** in **Flor. Kiraloviču**; v **Celji** pri **Kr. Krisperju**; v **Reki** pri drogljeru **Nikolu Pavačiču** v **Gorici** pri lekarju **G. B. Pontiniju**; v **Celovcu** pri lekarjih: **H. Kommetterju** in pri **Josip Nussbaumerju**; v **Trstu** pri lekarjih: **J. Serravallo**, **K. Zanettiju**, **P. Prendini**; v **Be-ljaku** pri **Matevžu Fürstu**; v **Varaždinu** pri lekarjih: **A. Hoehsingerju** in **A. Halterju**; v **Zadru** pri lekarju **N. Androviču**.

Svarilo.

Svarimo pred **ponarejanjem em.** osobito pred **dr. Suina de Boutemard-ovo** dišečo zebno pasto in pred **dr. Borchardt-ovim** aromatičnim zeliščnim milom.

Mnogi **ponarejalci in prodajalci** ponarejenih naših priv. stvari bili so uže na **Dunaji** in v **Pragi** sodnijsko obsojeni, da so morali plačati **precejšnje globe v denarji**.

Raymond & Co.,

c. k. priv. last. tovarn hygealističnih cosm. stvari
v Berlinu. (367—9)

Tujci.

14. aprila:

Pri **Mailét:** Zimmer, Bergstein z Dunaja. — Kohnstam iz Furtha. — Kopta iz Kotopeka. — Fuchs

iz Chrzenowa. — Terpolitz iz Hrastnika. — Rosenberg iz Siska. — Belmont iz Verone. — Buckenmeyer z Dunaja.

Dr. Pattisonova
bata zoper protin
takoju ublaži in ozdravi hitro (65—6)
protin ter revmatizem
vsake vrste: bolečine na obrazu, prsih, vratu, v zobeh, rokah, kolenih, udih, v križi in plečih. V zavitkih po 70 kr., pol zavitka 40 kr. ima jo **Jul. pl. Trnkoczy**, lekarna pri Samorogu v **Ljubljani**.

Prav dober
vinski jesih
se dobi liter 24 kr. (204—2)
na **Starem trgu št. 34, v Ljubljani**.

Umri so v Ljubljani:

12. aprila: **Franc Cepin**, kajzarjev sin, 6 let, v Hauptmanci št. 6. — **Lena Eržen**, mestna sirota, 86 let, na Karlovskej cesti št. 7, za nrtudom.
13. aprila: **Marija Mulhar**, čevljarjeva hči, 7 mes., sv. Florjane ulice št. 36, za božjastjo. — **Marija Hirsman**, uradnega sluga hči, 15 mes., v Hrenovih ulicah št. 11, za slabostjo.
V deželnej bolnici:
5. aprila: **Marija Slokan**, železnišk delavec, 24 let.
7. aprila: **Martin Zrnice**, dninar, 53 let, za pljučno tuberkulozo. — **Franc Šiflar**, dninar, 46 let, je umesrčil.

Na prodaj

je **1600 veder** dobrega **vina** (lastni pridelek) od l. 1877, 1879 in 1880 iz **vizeljskih in sromelj-skih** goric pri

Lenardu del Cott-u,
v Brežicah na Dolenjskem.
(213—1)

Podpisani priporočam čestitemu občinstvu, posebno potnikom, svojo dobro oskrbljeno, blizu kolo-dvora **št. Peter** uže 23 let obstoječo

„Národno gostilno“,
(„Hôtel National“).

Naj vsakateri se potruđi priti, kdor želi biti dobro in brzo postrežen z dobrim naravnim vinom: kraškimi teranom, dolencem, starim hrvatom in dobro domačo vremšino ter svežno z ledenice Puntigamsko pivo, mnogovrstne domače in tuje botelije, likerje, domači 4letni slivovec vsake vrste in okusne jedi, vedno pripravljene spodobno opravljene sobe z več postljami; pri vsakem vlakju je sluga za spremstvo potnikov; najnižjo ceno zagotavlja
Ivan Korošec.
(144—3)

Temeljita pomoč vsem, ki so v želodci in trebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

naslanja se večjim delom na čiščenje in snajenje sokrovce in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljenja. Najbolje to sredstvo je

dr. Roza

življenski balzam.

Življenski balzam **dr. Rozov** odgovarja popolnem vsem tem zahte vam; isti oživi vse prebavanje, nareja zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč in zdravje zopet. Odpravlja vse teško prebavanje, osobito gnjus do jedi, kisló riganje, napetost, bljevanje, kri v želodci, zaslinjenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju svote.

Spoštovani gospod **Fragner!**

Hvaležen vam moram biti, da ste mi poslali dve steklenici **dr. Rozovega življenskega balzama**, kajti od onega trenutka, ko ga je moja soproga zavžila, izgubila je svoje bolečine in krč v želodci, za katerem je trpela 3 leta. S tem potrjujem samo istinitost. Prosim vas, da mi s poštnim povzetjem pošljete 6 steklenic **dr. Rozovega življenskega balzama**.

Rogatec, 15. oktobra 1880.

Sê spoštovanjem

Mihael Miklavžič,

h. št. 44, občina Hum, zadnja pošta Rogatec.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. t. gg. naročnike, naj povsodi izrečno **dr. Rozov življenski balzam** iz lekarne **E. Fragnerja v Pragi** zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno **dr. Rozovega življenskega balzama**.

Pravi

dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca **B. Fragnerja**, lekarna „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3.

V Ljubljani: **Vilj. Mayr**, lekar; **G. Piccoli**, lekar; **Jos. Svoboda**, lekar; **J. pl. Trnkoczy**, lekar. V Novem mestu: **Dom. Rizzoli**, lekar. V Kameniku: **Jos. Močnik**, lekar.

Vse lekarne in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskej imajo zalogo tega življenskega balzama.

Isto tam:

Praško vseobčno domače mazilo,

gotovo in izkušeno zdravilo zoper prisad, rane in ulesa.

Dobro rabi zoper prisad, ustavljanje mleka in če postajajo ženske prsi trde, kadar se otrok odstavi; zoper abscese, krvava ulesa, gnojne mozoljčke, črnatost tur; zoper zanohtnico ali takozvanega črva na prstih; zoper obustavljanje, otekline, bezgavke, izrastke, morsko kost; zoper otekline po prehlajenju in po putiki; zoper ponavljajoč se prisad v udih na nogi, v kolenih, rokah in lediji, če se noge poté in zoper kurja očesa; če roke pokajo in zoper kitam podobne razpokline; zoper otekline, kadar je koga pičil mrčes; zoper stare rane in take, ki se gnojé; zoper raka, ranjene noge, vnetje kože na kosteh itd.

Vsak prisad, otekline, ukošćenje, napihnenje se kmalu ozdravi; kjer se je pa pričelo uže gnojiti, ule izsesa v kratkem in brez bolečin ozdravi.

V skatlicah po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. av. velj. (209—1)

Bergmanovo

mjilo zoper pege,

s katerim se pege popolnem odpravijo; 1 kos 45 kr. Prodaja **Jos. Svoboda**, lekarnar v Ljubljani, na Preširnem trgu. (166—4)

Okrajna posojilnica

v Ljutomeru,

registrirano društvo z neomejeno zavezo, naznanja svojim družstvenikom, da bode imela v **nedeljo**, to je, dne **24. aprila t. l. v šolskem poslopi v Ljutomeru ob 8. uri dopoldne**

OBCNI ZBOR.

V posvetovanje in sklepanje pride:

a) Račun za leto 1880 z določilom o letnem dobičku in odvezi načelnštva zastran tega računa; b) izločitev družstvenih udov, ki družstvenih pravil ne izpolnjujejo; c) volitev 15 udov v nadzorno svetovilstvo; d) volitev načelnštva in e) volitev 3 udov v cenilno komisijo.

Ivan Kukovec,
načelnik.

(214)